

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ У ВИХОВАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

З'ясування педагогічних умов означеної проблеми не стало предметом спеціального вивчення, хоча напрацювання вчених в даному аспекті окреслюють чіткі орієнтири щодо нашого дослідницького задуму.

Зокрема, Щукіна Г.І. підкреслює, що умови, які забезпечують ефективність навчально-виховного процесу стосовно діяльності вчителя і діяльності учня повинні бути синхронними, щодо спрямованості на результат.

В. Андреев визначає поняття «педагогічні умови» як обставину процесу навчання, яка є результатом цілеспрямованого відбору, конструювання і застосування елементів змісту, методів, прийомів, а також організаційних форм навчання для досягнення певної дидактичної мети [1]

О. Федорова вважає, що педагогічною умовою називається сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних форм, яка забезпечує успішне розв'язання поставленого завдання [2]

При виділенні педагогічних умов ефективного використання національних традицій у вихованні молодших школярів, ми враховували сутність феномену «національні традиції» та його педагогічний потенціал. Зупинимось на характеристиці цих педагогічних умов.

1. Зв'язок виховання молодших школярів засобами національних традицій із життям. Ця умова передбачає використання у всій виховній роботі регіональних традицій, звичаїв та обрядів. Опору на краєзнавчий матеріал; широке ознайомлення молодших школярів з повсякденним життям, діяльність українського народу, календарно-побутовою обрядовістю, народними знаннями, сімейним та громадським побутом, промислами та ремеслами, усною народною творчістю. Зауважимо, що планувати цю виховну роботу повинен принцип регіональності. Етнізація дитини випадає на дошкільний та молодший шкільний вік, з участі дитини у сімейних звичаях та обрядах, із народної пісні, причетності до народної творчості. У цьому віці формується культ рідного дому, сім'ї, рідного міста чи села, що є основою щодо подальшого усвідомлення дитини себе як частини нації. Ця умова реалізується через проведення уроків, виховних заходів, в активній участі в посильній суспільно корисній діяльності.

2. Врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей у вихованні з використанням національних традицій.

Вчителеві початкових класів необхідно знати закономірності вікового розвитку не тільки для того, щоб до них пристосовуватись, а головне, щоб учити і виховувати у досліджуваному напрямку з найбільшим ефектом.

Період 6-11 років характеризується далшим розвитком розумової працездатності хлопчиків та дівчаток, загострюється пам'ять. Їм властиві пластичність психіки, допитливість, щирість і безпосередність; чуйність і довірливість; товариськість, підвищена сприятливість до виховних впливів, щира емоційність, нестійкість уваги, ситуативність поведінки, швидка втомлюваність, захоплення ігровою діяльністю, потяг до самостійності й самоутвердженні свого власного «Я», конкретність і образність мислення.

Виходячи із нашого дослідження, у вихованні молодших школярів великої уваги потребує формування їхнього характеру: навичок поведінки, витривалості, чуйності, доброти, милосердя, вміння долати труднощі, вироблення цілеспрямованості й стійкості уваги, організованості, хазяйновитості. У цьому руслі не менш важливе значення має вироблення духовно моральних і вольових рис: патріотизму, працьовитості, відповідальності, національної свідомості, рішучості, охайності, дисциплінованості, згуртованості, чесності, скромності, поваги і терпимості.

Народознавчий матеріал є чудовою основою для формування вищезазначених рис особистості школяра.

Зауважимо, що вчитель повинен добре знати індивідуальні відмінності у школярів, психіку кожного учня і враховувати їх особливості у виховній роботі.

3. Емоційність виховання.

Відомо, позитивні за своїм змістом переживання учителя і учнів сприяють підвищенню ефективності виховання. Негативні ж емоції гальмують виховну діяльність.

Вплив позитивних емоцій дає молодшим школярам переживання почуття краси. Дітям цього віку доступні естетичні переживання від побаченого, почутого, від краси взаємин, від гарно оздобленої речі. Тому треба насичувати виховний процес замилюванням красою, щоб пам'ять, мислення уява учнів збагачувалась яскравими образами, які западають у душу, активізують мислення і мовлення.

4. Комплексний підхід до використання українських народних традицій у вихованні молодших школярів.

Ця умова реалізується через зміст і педагогічний потенціал національних традицій. Науковий фонд з проблеми дав можливість нам класифікувати національні традиції як з точки зору сезонності, так і з точки зору змістового наповнення. Кожна національна традиція переслідує певну мету, має конкретну сутність, тому у виховному процесі ці традиції слід використовувати в комплексі, крім того, в єдності слід підбирати методи, прийоми, засоби та форми виховання молодших школярів на засадах українських народних традицій. До згаданої виховної роботи варто залучати сім'ю, громадськість.

5. Доступність національних традицій.

Педагогіка народного календаря характеризується різноманітністю національних традицій, які відображають життя, побут, харчування, господарювання, родинні стосунки, народні знання українців. Цілком логічно,

що не всі вони є доступними і розрахованими на дітей. Тому при виборі національних традицій щодо використання їх у навчально-виховному процесі початкової школи слід дотримуватись критерію доступності, тобто зрозумілості, посильності, відповідно до віку і рівня розвитку школяра.

Отже, сукупність запропонованих педагогічних умов, на наш погляд, є необхідною і достатньою, оскільки виділена із вражень сутності проблеми та вікових особливостей молодших школярів.

Література

1. Абрамчук, О.В. Патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів : дис.. канд. пед. наук / О.В Абрамчук. – Тернопіль, 2006. – 254 с.

2. Манько, В. М. Дидактичні умови формування у студентів професійно – пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін / В.М. Манько // Соціалізація особистості : зб. наук. пр. Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. – К. : Логос, 2000. – Вип. 2. – 153–161 с.

УДК373.091.313(043.2)

ГРИГА О. М., МОЧАН Т. М.,
Мукачівський державний університет

ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Пошуки шляхів удосконалення системи освіти в початковій школі привели до відродження такого методичного явища як інтеграція навчання, яке поступово переходить сьогодні з дискусії в практику. Актуальність такої ідеї в тому, що вона є оптимальною для сучасного етапу розвитку національної школи. Її освоєння дає можливість формувати в учнів якісно нові знання.

Інтегровані уроки в початковій школі дають можливість учням досягнути усвідомленої потреби у висловлюванні своїх думок, вносити у звичайну систему уроків новизну, змінювати суворі кордони предметного викладання, що допомагає дітям сприймати важливі поняття через призму доступного, цікавого та зрозумілого.

Психологічні основи процесу інтеграції в системі шкільного навчання розкриті в дослідженнях Л.Виготського, В.Давидова, В.Зінченка, Е. Носенко. Форми і види інтеграції, як цілісного впливу на розвиток особистості в полі зору таких науковців, як С.Гончаренка, В.Тименка, С. Загв'язінського, С. Якименка. Дидактичні можливості інтегрованих занять у початковій школі досліджували такі вчені, як Н.Бібік, М. Вашуленко, О.Савченко, Р. Ільченко та інші.

Новітні умови для діяльності вчителів та учнів створює інтегроване навчання. Воно сприяє активізації інтелектуальної діяльності та розвитку процесу навчання в освітній діяльності. Інтеграція вимагає використання різноманітних форм викладання, що має вплив на ефективність сприйняття учнями нового матеріалу. Вона стає для всіх її учасників – і вчителів, і учнів, і

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>